

Maak ruimte in de wildernis

Voor morgen, de tweede zondag van de advent, staat Johannes 1:19-28 op het leesrooster. Johannes de Doper wijst daarin niet naar zichzelf, maar naar 'hij die na mij komt'.

Achtergrond

Hinne Wagenaar

Wat een verademing! Wat heerlijk om deze week een tekst te lezen (zie het kader) waarin iemand de macht niet naar zichzelf toetrekt, maar juist van zich afwijst. We hebben in onze wereld al genoeg te maken met leiders als Poetin, Erdogan, Xi Jinping en Bolsonaro. En in de afgelopen maanden en weken zijn we geconfronteerd met de vertoningen van Trump en Baudet. Leiders die zichzelf hoog hebben en zich ten koste van recht en waarheid vastklampen aan de macht.

Johannes de Doper maakte in Bijbelse tijden ook veel indruk en had een grote schare volgelingen. De mensen vroegen zich af of hij misschien de grote leider zou zijn. Ze vroegen hem daarom: 'Bent u de messias?', en Johannes antwoordde: 'Nee!'. 'Bent u Elia?' 'Nee!' 'Bent u dan de profeet?' 'Nee.' Johannes beantwoordt deze drie vragen in volstrekte helderheid met een driewerf 'Nee'. Wat een verademing, wat heerlijk dat deze Johannes zichzelf niet verheft en niet ingaat op de gespannen verwachtingen van zijn volgelingen.

De stem die roept in de woestijn Maar wie is deze Johannes dan wél? Wie vindt hij zelf dat hij is? Zijn antwoord is 'Ik ben de stem die roept in de woestijn'. Die woorden maken de herinnering levend aan de profeet Jesaja. Bij mijn voorbereiding op deze bijdrage liep ik afgelopen woensdagavond op het *rinpaad* vlak buiten Jorwert. Het was stikdonker en wat naargeestig, maar plotseling klonk de muziek van Händels *Messiah* in mijn hoofd: 'Comfort ye my people.' Woorden van troost, een balsem voor de ziel.

*A voice cries:
"In the wilderness prepare the way of the LORD;
make straight in the desert a highway for our God.
Every valley shall be lifted up,
and every mountain and hill be made low;
the uneven ground shall become level,
and the rough places a plain."*

*Der ropt in stim:
Meitsje yn 'e woestyn in wei ree foar de Heare,
meitsje yn 'e steppe in rom en rjocht paad foar ús God.
Alle delten moatte ophege wurde,
alle bergen en hichten sljochte,
hulterige steeën moatte plat makke wurde,
en berchrichels feroare yn flak lân.*

Dat is waar Johannes op doelt. Hij is die stem in de woestijn. Hij is een wegbereider en wil de obstakels wegnemen, ruimte maken in de wildernis. Het gaat hier natuurlijk om beeldende taal. Hij wil van de aarde geen geasfalteerde snelweg maken. Hij heeft het over de wildernis in de maatschappij en de woestijn van ons leven.

Tijdens het ochtendgebed van woensdagmorgen bij Nijkleaster lazen we deze tekst. Ik stelde bij de koffie en de kennismaking de vraag: 'We hebben het in de lezingen en liederen over wildernis en woestijn. Welke wildernis zou jij willen aanpakken?' De antwoorden tuimelden in alle talen over elkaar heen, omdat er een groep studenten uit Groningen aanwezig was, met daarbij ook buitenlandse studenten. „Dat we echt oandacht foar elkoar hawwe”; „dat ik het duister in mijzelf de baas blijf”; „dat we geen voedselbanken meer nodig hebben”; „dat we wat minder stellig zijn”; „dat de problemen van de ouders van de zorgtoeslagen-affaire worden opgelost”; „dat de greiden wer fol komme te stean mei blommen”; „that we may learn the importance of honesty and humility”; „dat we wat minder oordelen”; „dat wy elkoar akseptearje sa't wy binne”; „that refugees may receive a safe place”; „we pray for peace and healing”.

Als Johannes zegt dat hij de stem is die roept in de woestijn, dan zijn dit de stemmen die roepen in de woestijn van onze huidige wereld. De roep om *in rom en rjocht paad*: om gerechtigheid en eerlijkheid, om vrede en heelwording.

In onze maatschappij lijkt het alsof we onszelf steeds weer moeten bewijzen. We moeten een mooi CV hebben, goed presteren, ons doorgaand scholen, maatschappelijk groeien en rijkdom vergaren. De leiders van deze wereld, de

Socialemediaster Famke Louise maakt een foto met een fan, vorige maand tijdens haar albumpresentatie in een autowasstraat. 'Meer, beter en mooier!' is het voorbeeld dat wij en onze kinderen volgens ds. Hinne Wagenaar krijgen, maar Johannes de Doper getuigt van het verlangen om ruimte te maken voor God. Foto: ANP

sporters op TV, de sterren op de bühne: het zijn de voorbeelden voor ons en voor onze kinderen. Meer, beter en mooier! Maar de stem van Johannes en de stemmen van vandaag getuigen van een heel ander verlangen. Niet om zelf meer, beter en mooier te worden ten koste van de schepping en medemens. Driewerf 'Nee'!

Verlangen om ruimte te maken

Deze stemmen getuigen van het verlangen om ruimte te maken. Om op te ruimen wat onrecht is in onze maatschappij, om op te ruimen alles wat onecht is in ons eigen leven. Daarvoor moeten we met scherpzint en mededogen naar buiten kijken en naar binnen kijken. En ruimte maken voor God. In deze advent-

In deze adventstijd mogen we ruimte maken om de mens te worden die we verlangen te zijn

stijd mogen we ruimte maken om de mens te worden die we verlangen te zijn. In deze adventstijd mogen we God de ruimte geven om

mens te worden. Als we ruimte maken, dan kan God afdalen. God wordt klein, wordt geboren in ons.

Wat een verademing dat Johannes van zichzelf afwijst en ruimte geeft aan het komen van God in deze wereld. Dat hij de kracht heeft om te zeggen: 'Ik ben het niet'. Een paar hoofdstukken later in het Johannes evangelie zegt hij over Jezus: 'Hij moet groter worden en ik kleiner.'

• Hinne Wagenaar is predikant van de Protestantse Gemeente Westerwert en pionier en oprichter van Nijkleaster in Jorwert

• Volgende week staat Hieke Plantinga stil bij de tekst van de derde adventszondag

Johannes 1:19-28

Lezing tweede advent

19 Dit is het getuigenis van Johannes. De Joden hadden vanuit Jeruzalem priesters en Levieten naar hem toe gestuurd om hem te vragen: 'Wie bent u?' 20 Hij gaf zonder aarzelen antwoord en verklaarde ronduit: 'Ik ben niet de messias.' 21 Toen vroegen ze hem: 'Wie bent u dan? Bent u Elia?' Hij zei: 'Die ben ik ook niet.' 'Bent u dan de profeet?' 'Nee, antwoordde hij.'

22 'Maar wie bent u dan?' vroeg ze hem. 'Wij moeten antwoord kunnen geven aan degenen die ons gestuurd hebben - wie zegt u zelf dat u bent?' 23 Hij zei: 'Ik ben de stem die roept in de woestijn: „Maak recht de weg van de Heer”, zoals de profeet Jesaja gezegd heeft.' 24 De afgevaardigden die uit de kring van de farizeeën kwamen, 25 vroegen verder: 'Waarom doopt

u dan, als u niet de messias bent, en ook niet Elia of de profeet?' 26 'Ik doop met water', antwoordde Johannes. 'Maar in uw midden is iemand die u niet kent, 27 hij die na mij komt - ik ben het niet eens waard de riemen van zijn sandalen los te maken.' 28 Dit gebeurde in Betanië, aan de overkant van de Jordaan, waar Johannes doopte.

Kleine 'Passionwakes' in veertigdagentijd

• Predikanten vragen PKN in open brief te stoppen met The Passion

Utrecht | In aanloop naar *The Passion* op Witte Donderdag in Roermond organiseert de Protestantse Kerk tijdens de veertigdagentijd samen met lokale kerken 'The Passionwakes' en kleinschalige concerten, zo liet de Protestantse Kerk gisteren weten.

De Protestantse Kerk ondersteunt gemeenten en parochies met ideeën en materialen voor de wakes, waaronder het witte kruis. Het aansluiten-

de concert wordt gegeven door artiesten die verbonden zijn aan Zingen in de Kerk, onderdeel van de Protestantse Kerk. Ruim veertig artiesten en uitvoerenden verlenen hun medewerking, van klassiek tot gospel, van koor tot band.

Het thema van *The Passion* is #ikbenervoorjou. Jurjen de Groot, directeur van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk: „Ik ben er voor jou”, zegt Jezus tegen ons en daarvoor bracht hij het ultieme offer: Zijn leven. Die boodschap is de kern van het paasverhaal.”

De Groot noemt het een belofte, maar ook een vraag: „Voor wie wil jij

er zijn? Daarover gaan we in heel Nederland het gesprek aan.”

Open brief

Drie predikanten binnen de Protestantse Kerk roepen juist deze week de synode van hun kerk in een open brief ertoe op af te zien van deelname aan *The Passion*. De brief, die verschijnt in *De Waarheidsvriend* van de Gereformeerde Bond en in *Confessioneel* van de Confessionele Vereniging, is ondertekend door de emeritus predikanten ds. J. Belder (Harskamp) en dr. A. A. A. Prosman (Amersfoort) en door ds. M. Treuren (Pijnacker).

Aanleiding zijn de volgens de on-

der tekenaars van de brief 'schokkende uitspraken' van directeur Peter Kuipers van KRO-NCRV, begin oktober in het *Algemeen Dagblad*, over onder andere de betekenis van het kruis. KRO-NCRV is een van de belangrijkste deelnemers aan het muzikale paasevenement, nu de EO er na tien jaar mee stopte. De PKN is vanaf het begin betrokken bij het evenement.

In het AD-interview zegt Kuipers onder andere dat de vernieuwde *The Passion* minder de verticale lijn van het kruis (het Bijbelse verhaal) en meer de horizontale lijn (de samenleving) wil benadrukken. Ook zou de

rol van Jezus vertolkt kunnen worden door een vrouw of door een lhbt'er.

Deze uitspraken vragen om een 'krachtig weerwoord', aldus de briefschrijvers. 'Wij begrijpen dat een missionaire activiteit om creativiteit vraagt, maar het kan niet de roeping van de kerk zijn om een publieksevenement te organiseren en financieel te ondersteunen dat op gespannen voet met de Bijbel staat.' Met 'pijn in het hart maar met overtuiging en klem' roepen de drie predikanten daarom de PKN-synode ertoe op haar deelname aan *The Passion* te stoppen.